

EGZAMIN ÓSMOKLASISTY

od roku szkolnego 2018/2019

JĘZYK POLSKI

Przykładowy arkusz egzaminacyjny (EO_7)
Czas pracy: do 180 minut

GRUDZIEŃ 2017

Centralna Komisja Egzaminacyjna
Warszawa

Informacje dla uczniów

- Przeczytaj uważnie teksty, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj tylko własnymi słowami, chyba że w zadaniu polecono inaczej.
- Na ostatniej stronie zamieszczona jest lista lektur obowiązkowych.

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

Sławomir Mrozek

JEZIORO

Wiosłuję. Wiosła zanurzają się w wodę, a kiedy się wynurzają, woda pozostaje ta sama, nic jej to nie szkodzi. Żółte kaczeńce płyną ku mnie, czy ja ku nim. Kołyszą się, kiedy trafiają pod wiosła, ale nie tracą równowagi. Też im to nic nie szkodzi. Dziwna rzecz, nikomu nie szkodzę, a jest mi przyjemnie.

Dzień letni, jezioro sobie, a niebo sobie. Nawzajem sobie nie szkodzą, a są. Wiosła chrobocą w dulkach¹, ale ich głos też jest na miejscu. Na swoim. I ja też jakbym tu powinien być, choć nie muszę. Przymusu nie ma, ale już kiedy tu jestem – wszystko w porządku.

I nie, żebyśmy skądś albo dokądś płynął. To znaczy, ani się nie śpieszę, ani nie płynę powoli. Płynę poza tymi słowami. Może właśnie dlatego tak jest przyjemnie? Ale po co nad tym się zastanawiać, jakieś niepotrzebne przyzwyczajenie. I co mi z tego przyjdzie, nawet gdybym się domyślił, dlaczego jest tak przyjemnie? Chyba nic, może być tylko mniej, zajęty domyślaniami się, nie zobaczę wierzby, jak pochylona na brzegu zanurza wiotkie, zielone – warkocze jakby – w wodę. Ani trzech burych ptaków z szafirowymi szyjami, unoszących się tam i sam wśród trzcin, od czasu do czasu kryjąc te szyje pod wodą. I choć ptaki, nikt im nie może zarzucić, że są w wodzie, a nie w powietrzu. Jak im się zechce, to polecą.

Chyba popołudnie, ale nie późno, słońce wysoko, ale uprzejmie, bo nie wprost nad głową, tak że się z nim jest, ale mu się nie podlega.

Tylko że światło szybko jakoś robi się niemiłe, mdłe, a ostre jednocześnie, woda twardnieje, ptaków nie ma, jeziora nie ma, a tylko ja siedzę w krześle i wiosłuję, ale bez wiosła. Obok mnie stoi jakiś pan we fraku² i wyciąga do mnie rękę. A przede mną bardzo dużo ludzi, siedzą w rzędach i śmieją się.

– Dziękuję – powiada do mnie hipnotyzer³. A potem do sali: – Kto z państwa następny?

Próbuję jeszcze rękami, choć już bez wiosła i bez niczego, parę razy. Jeszcze większy śmiech na sali. Więc przestałem, wstałem z krzesła i zszedłem ze sceny pośród wielkiego śmiechu.

W głowie mi się trochę kręci. Jak przestanie, spróbuję zrozumieć, z czego oni się właściwie śmieją.

Sławomir Mrozek, *Jezioro*, [w:] tegoż, *Male prozy*, Kraków 1990.

¹ Dulki – metalowe kółka lub widełki, do których przyczepia się wiosła.

² Frak – ubranie męskie, rodzaj marynarki.

³ Hipnotyzer – osoba wprowadzająca innych w stan hipnozy, czyli w stan podobny do snu, w którym uważa się za rzeczywistość to, co mówi hipnotyzer.

[360 słów]

Zadanie 1. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

W utworze narrator opowiada o wydarzeniu, w którym brał udział.	P	F
Z utworu wynika, że opisane zdarzenie miało miejsce nad jeziorem.	P	F

Zadanie 2. (0–2)

a) Określ, co odczuwał narrator w stanie hipnozy.

.....

b) Wyjaśnij, dlaczego ludzie śmiali się z narratora.

.....

Zadanie 3. (0–2)

Czy opowiedziane przez narratora zdarzenie można nazwać manipulacją? Uzasadnij odpowiedź, odwołując się do podanej definicji i do utworu Sławomira Mrożka.

manipulacja <fr. *manipulation*> *książk.* «wykorzystywanie jakichś okoliczności, naginanie lub przeinaczanie faktów w celu udowodnienia swoich racji lub wpływania na cudze poglądy, zachowania, nastroje dla osiągnięcia własnych celów»

Uniwersalny słownik języka polskiego, pod red. Stanisława Dubisza, Warszawa 2003.

.....

Zadanie 4. (0–1)

Uzupełnij zdanie. Zaznacz dobre odpowiedzi.

W utworze Sławomira Mrożka zastosowana została narracja A/B, w której C/D.

- A. pierwszoosobowa
- B. trzecioosobowa

- C. narrator nie ujawnia się ani nie komentuje wydarzeń
- D. narrator jest uczestnikiem opisywanych wydarzeń

Zadanie 5. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz dobrą odpowiedź.

W kontekście całego utworu użyte w nim sformułowanie *woda twardnieje* oznacza, że

- A. woda zmienia się w podłogę.
- B. coraz trudniej jest wiosłować.
- C. krzesło jest twarde i niewygodne.
- D. woda wyparowała z jeziora.

Zadanie 6. (0–3)

a) Podaj autora i tytuł utworu, z którego pochodzi poniższy fragment.

Po co żałujesz dzikiej wietrznicy¹,
Która cię zwabia w te knieje²:
Zawraca głowę, rzuca w tęsknicy
I może jeszcze się śmieje?

¹ Wietrznica – lekkomyślna, płocha kobieta.

² Knieja – wielki, gęsty las.

³ Topiel – głębokie miejsce w rzece, stawie lub jeziorze.

Daj się namówić czułym wyrazem,
Porzuć wzdychania i żale,
Do mnie tu, do mnie, tu będziemy razem
Po wodnym płasć kryształe.

Czy zechcesz niby jaskółka chybka
Oblicze tylko wód muskać,
Czy zdrów jak rybka, wesół jak rybka,
Cały dzień ze mną się pluskać.

A na noc w łożu srebrnej topieli³
Pod namiotami zwierciadeł,
Na miękkiej wodnych lilijek bieli.
Śród boskich usnąć widziadeł.

Autor: Tytuł:

b) Jakie konsekwencje dla bohatera ballady miała podjęta przez niego decyzja?

.....

.....

.....

Zadanie 7. (0–2)

Uczeń klasy ósmej napisał notatkę na stronę internetową szkoły. Notatka dotyczyła pewnej powieści, którą przeczytał.

Uzupełnij zdania. Wpisz w wyznaczone miejsca A albo B.

- A. nie pokój (pisane rozdzielnie)
- B. niepokój (pisane łącznie)

1. Bohater powieści odczuwał _____.
2. W powieści _____, ale wojna była celem księcia.
3. Miejscem akcji częściej były kuchnia i korytarz, a _____ bohatera.

Zadanie 8. (0–2)

Na jednej ze stron internetowych toczy się dyskusja o tym, czy czytanie wymyślonych historii może być przydatne w realnym życiu.

Zabierz głos w dyskusji. Napisz komentarz, w którym przedstawisz swoje stanowisko i poprzecz je dwoma argumentami.

Re: Czy czytanie wymyślonych historii może być przydatne w realnym życiu?

.....

.....

.....

.....

.....

Odpowiedz

Cytuj

Zadanie 9. (0–2)

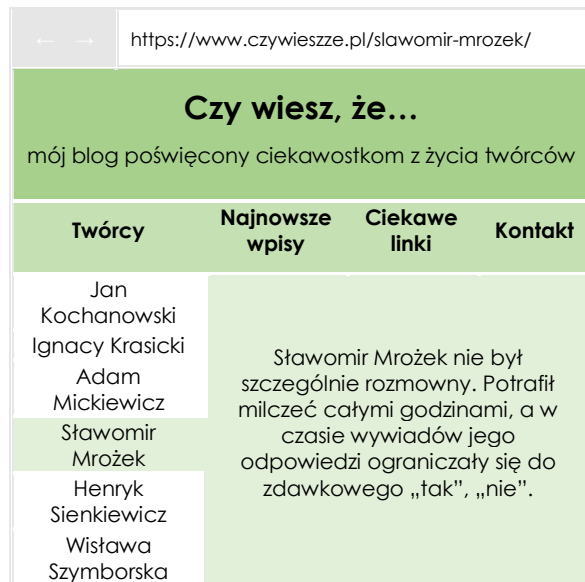
W Twojej szkole planowane jest utworzenie strony internetowej poświęconej twórczości Sławomira Mrożka. Jedną z zakładek będzie jego życiorys.

Które z poniższych źródeł wykorzystasz, aby stworzyć notatkę dotyczącą twórczości Sławomira Mrożka? Wybierz źródło spośród 1.–3., a następnie uzasadnij swój wybór dwoma argumentami.

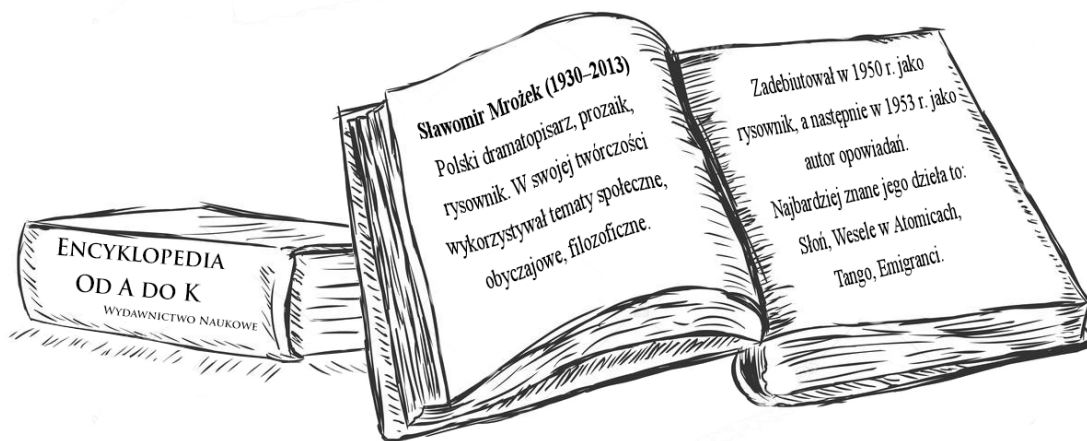
Źródło 1.

Źródło 2.

Źródło 3.

Wybór źródła

Uzasadnienie

1. argument:

.....

2. argument:

.....

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

Józef Tischner

BYĆ DOBRYM

Gdybyśmy chcieli wyrazić krótko istotną myśl Mistrza Eckharta o naturze człowieka, gdyby trzeba było odpowiedzieć na pytanie, co dla Mistrza Eckharta znaczy być człowiekiem – to trzeba by powiedzieć tak: być człowiekiem to znaczy być dobrym. Mówi się czasem, że człowiek to „zwierzę rozumne”. Inni mówią: *animal sociale*, „zwierzę społeczne”. [...] Tylko człowiek dobry jest człowiekiem naprawdę. Zastanówmy się nad tymi słowami. [...]

Dobrych ludzi możemy spotkać wszędzie: na ulicy, w szkole, w biurze, w mieszkaniach robotnika czy chłopa. Czasami poznajemy ich po ich uczynkach, a czasami czytamy ich dobroć jakby wprost – z twarzy, z oczu, z brzmienia głosu. Dobroć daje się widzieć. Mamy wśród naszych władz poznawczych jakiś zmysł dobroci. Mamy dar odróżniania duchów. Jest to zmysł, dar prawie nieomylny. To on jest źródłem naszego zaufania, z jakim kierujemy się do niektórych ludzi.

Podobnie jak mamy w sobie zmysł dobroci, mamy także zmysł złości, zła. Wiemy: ten człowiek jest zły. Człowiek zły nie budzi naszego zaufania. Gdy stajemy przed nim, albo usiłujemy go jakoś udobruchać, albo wchodzimy w jakąś kryjówkę. Uważamy na siebie, nie chcemy się zdradzić ani słowem, ani gestem, ani postawą. Gdy tylko nadarzy się okazja, uciekamy od złych ludzi. Uciekamy nawet wtedy, gdy jeszcze żadnej krzywdy nam nie zrobili.

Człowiek jest jedyną istotą w zasięgu naszej obserwacji, w której i poprzez którą możemy obserwować to, czym jest dobro. Rzeczy, które nas otaczają, są korzystne lub niekorzystne, krajobrazy bywają piękne, owoce drzew smaczne. Ale dobrzy mogą być tylko ludzie.

Dobroć człowieka ma wiele nazw. Oto niektóre z nich: ofiarność, prawdomówność, wspaniałomyślność, cierpliwość, pracowitość, wytrwałość, postawa służby, oddanie, wierność. Dobroć wydaje się jedna, ale wyróżnia się i przejawia rozmaicie. To zależy od okoliczności. W świecie kłamstwa na przykład dobroć daje o sobie znać prawdomównością. W świecie pogardy dobroć staje się szczególnym szacunkiem dla człowieka. W świecie niesprawiedliwości dobroć ukazuje się jako walka o sprawiedliwość. Człowiek dobry jest niewątpliwie „człowiekiem myślącym”, *homo sapiens* – ale zarazem jest kimś więcej. Człowiek dobry jest również „człowiekiem społecznym”, *animal sociale* – ale zarazem jest kimś więcej. Dobroć wyznacza jakby zasadniczy kierunek myślenia „człowieka myślącego”, zasadniczy kierunek zaangażowania „człowieka społecznego”. Dobroć ukazuje się jako zasada wszystkiego. Ona jest, ale być nie musi – bo człowiek może być zły. Dobro lub zło zależą od jakiegoś wyboru.

Józef Tischner, *Wędrowki w krainę filozofów*, Kraków 2008.

[373 słowa]

Zadanie 10. (0–2)

Z podanych pytań wybierz te, na które odpowiedzi zawarto we wskazanych akapitach tekstu, i wpisz do tabeli oznaczenia literowe tych pytań. Każdemu akapitowi przyporządkuj jedno pytanie.

- A. Czy o rzeczach można powiedzieć, że są dobre lub złe?
- B. Dlaczego nie ufamy niektórym ludziom?
- C. Czy dobroć człowieka wiąże się z faktem, że człowiek jest istotą rozumną?
- D. Czy to, że człowiek jest dobry, można poznać po jego wyglądzie?
- E. Co decyduje o byciu człowiekiem rozumnym i społecznym?
- F. Kim był Mistrz Eckhart?

Akapit	Pytanie
1.	
3.	
4.	

Zadanie 11. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

W naturalny sposób wyczuwamy, czy ktoś jest dobry, czy – zły.	P	F
Dobroć człowieka przejawia się w różny sposób i jest różnie nazywana.	P	F

Zadanie 12. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz dobrą odpowiedź.

Zdaniem Tischnera cechą świadcząca o pełni człowieczeństwa jest

- A. umiejętność czynienia dobra.
- B. uznawanie wartości społecznych.
- C. potrzeba uznania w oczach innych.
- D. zdolność posługiwania się rozumem.

Zadanie 13. (0–2)

Uzupełnij tabelę. Do każdej z podanych wartości dopisz bohatera z lektury obowiązkowej (innego bohatera dla każdej wartości) i przykład sytuacji, w której ten bohater wykazał się daną wartością.

Wartość	Bohater	Przykład sytuacji z lektury
pracowitość		
wierność		

Zadanie 14. (0–1)

Za pomocą pojedynczych słów można łatwo zmienić sens wypowiedzi.

Uzupełnij zdanie. Zaznacz dobre odpowiedzi.

Żeby w sformułowaniu *dobro wyznacza jakby zasadniczy kierunek myślenia „człowieka myślącego”* zmienić przypuszczenie na pewność, można zastąpić wyraz *jakby* słowem **A/B**, które jest **C/D**.

- A. *podobno*
B. *niewątpliwie*

- C. przymiotnikiem
D. przysłówkiem

Zadanie 15. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Wyraz <i>dobroć</i> jest wyrazem podstawowym dla wyrazu <i>dobry</i> .	P	F
Wyrazy <i>dobroduszny</i> i <i>dobroczyńca</i> są wyrazami złożonymi.	P	F

Zadanie 16. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz dobrą odpowiedź.

Określenia *dobry człowiek* użytego przez Tischnera nie można zastąpić sformułowaniem

- A. *człowiek o wielkim sercu.*
B. *człowiek o gołębiu sercu.*
C. *człowiek sukcesu.*
D. *człowiek taki, że do rany przyłoży.*

Zadanie 17. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz dobrą odpowiedź.

Słowa *dobro* – *zło* w zestawieniu to

- A. antonimy.
- B. synonimy.
- C. homonimy.
- D. neologizmy.

Zadanie 18. (0–1)

Na jednym z blogów pojawił się wpis dotyczący pojęcia *dobro*, ale autor wpisu nie zadbał o poprawną interpunkcję.

Zaznacz zdanie, w którym niepoprawnie zastosowano interpunkcję.

Rozważania o wartościach

- A. Dobro to wartość, która wyznacza człowiekowi kierunki w życiu.
- B. Motyw walki dobra ze złem to motyw, który często pojawia się w literaturze.
- C. Przybiera on różne formy, np. bohaterowie „Kamieni na szaniec” walczą z okupantem.
- D. Natomiast bohaterowie utworu Adama Mickiewicza gdy ponoszą karę za swoje postępowanie uczą nas, jak należy postępować.

Zadanie 19. (0–3)

Znany psycholog przyjedzie do Twojej szkoły, aby opowiedzieć o niezwykłych właściwościach ludzkiego umysłu. Napisz zaproszenie na spotkanie z nim. Użyj dwóch argumentów, którymi przekonasz kolegów i koleżanki do udziału w tym spotkaniu. Uwaga: w ocenie wypowiedzi będzie brana pod uwagę poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna.

Zaproszenie

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 20. (0–20)

Wybierz jeden z tematów i napisz wypracowanie.

Temat 1.

Napisz list otwarty skierowany do rówieśników, w którym ich przekonasz, że warto pomagać ludziom. W argumentacji odwołaj się do dwóch wybranych lektur, w tym do jednej obowiązkowej. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 słów. List podpisz jako XYZ.

Temat 2:

Wyobraź sobie, że losy Aliny i Balladyny potoczyły się inaczej. Dokończ opowiadanie, w którym zmienisz historię ich życia. Napisz swoją pracę tak, żeby wykazać, że dobrze znasz *Balladynę* Juliusza Słowackiego. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 słów.

Zapadł zmierzch. Alina i Balladyna z pełnymi dzbanami malin wróciły do chaty.

Wypracowanie

na temat nr

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

A series of 22 horizontal dotted lines spanning the width of the page, providing a guide for writing.

Lined writing area consisting of multiple horizontal dotted lines.

A series of 25 horizontal dotted lines spanning the width of the page, intended for writing or drawing.

Brudnopis

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Lista lektur obowiązkowych¹

Klasy IV–VI

Jan Brzechwa, *Akademia Pana Kleksa*

Janusz Christa, *Kajko i Kokosz. Szkoła latania* (komiks)

René Goscinny, Jean-Jacques Sempé, *Mikołajek* (wybór opowiadań)

Rafał Kosik, *Felix, Net i Nika oraz Gang Niewidzialnych Ludzi*

Ignacy Krasicki, wybrane bajki

Clive Staples Lewis, *Opowieści z Narnii. Lew, czarownica i stara szafa*

Adam Mickiewicz, *Powrót taty, Pani Twardowska, Pan Tadeusz* (fragmenty, w tym: opisy, zwyczaje i obyczaje, polowanie i koncert Wojskiego)

Ferenc Molnár, *Chłopcy z Placu Broni*

Bolesław Prus, *Katarynka*

Juliusz Słowacki, *W pamiętniku Zofii Bobrówny*

John Ronald Reuel Tolkien, *Hobbit, czyli tam i z powrotem*

Henryk Sienkiewicz, *W pustyni i w puszczy*

Józef Wybicki, *Mazurek Dąbrowskiego*

Wybrane mity greckie, w tym mit o powstaniu świata oraz mity o Prometeuszu, o Syzyfie, o Demeter i Korze, o Dedalu i Ikarze, o Heraklesie, o Tezeuszu i Ariadnie, o Orfeuszu i Eurydyce

Biblia: stworzenie świata i człowieka oraz wybrane przypowieści ewangeliczne, w tym o siewcy, o talentach, o pannach roztropnych, o miłosiernym Samarytaninie

Wybrane podania i legendy polskie, w tym o Lechu, o Piaście, o Kraku i Wandzie

Wybrane baśnie polskie i europejskie, w tym: Charles Perrault, *Kopciuszek*, Aleksander Puszkina, *Bajka o rybaku i rybce*

Klasy VII i VIII

Charles Dickens, *Opowieść wigilijna*

Aleksander Fredro, *Zemsta*

Jan Kochanowski, wybór fraszek, pieśni i trenów, w tym treny I, V, VII, VIII

Aleksander Kamiński, *Kamienie na szaniec*

Ignacy Krasicki, *Żona modna*

Adam Mickiewicz, *Reduta Orzona, Śmierć Pułkownika, Świtezianka, Dziady* część II, wybrany utwór z cyklu *Sonety krymskie, Pan Tadeusz* (całość)

Antoine de Saint-Exupéry, *Mały Książę*

Henryk Sienkiewicz, *Quo vadis, Latarnik*

Juliusz Słowacki, *Balladyna*

Stefan Żeromski, *Szyfrowe prace*

Sławomir Mrożek, *Artysta*

Melchior Wańkowicz, *Ziele na kraterze* (fragmenty), *Tędy i owędy* (wybrany reportaż)

¹ W latach 2019–2021 na egzaminie będą pojawiały się pytania dotyczące lektur obowiązkowych tylko dla klasy VII i VIII.